

Helsingfors/Mariehamn 17.2.2010**Nr 2/10****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
16.12.2009, nr 169/2009.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ordningsvakter, antagen av lagtinget 16.12.2009.**Landskapslagens huvudsakliga innehåll**

Landskapslagen innehåller bestämmelser om de skyldigheter och befogenheter som tillkommer ordningsvakter samt om godkännande av dessa för uppdraget. I landskapslagens 1 § ingår hänvisningar till de landskapslagar som innehåller bestämmelser om hur och när ordningsmän utses. Tillämpningen av landskapslagen är därför beroende av att även åtminstone någon av dessa landskapslagar träder i kraft.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller landskapets myndigheter samt allmän ordning och säkerhet på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1 och 6 punkterna i självstyrelselagen helt eller med vissa undantag som inte landskapslagen berör.

Av landskapslagens förarbeten framgår att landskapslagen ska gälla personer som upprätthåller ordningen förutom vid offentliga nöjeställningar och i inkvarterings- och trakteringsrörelser, även ombord på passagerarfartyg som är registrerade på Åland. Med anledning härav påpekas att enligt 27 § 13 punkten i självstyrelselagen hör handelssjöfart samt farleder för handelssjöfarten till rikets behörighet. I regeringens proposition till gällande självstyrelselag (RP 73/1990 rd. s. 75) anges angående nämnda punkt bl.a. följande:

”Begreppet handelssjöfart samt farleder för handelssjöfarten skall i princip motsvara begreppen ”privat sjörätt” och ”lots- och fyrväsendet samt annan offentlig sjörätt” i 11 § 2 mom. 8 och 17 punkten i den gällande självstyrelselagen. Den reglering som avser förutsättningarna för och sättet att bedriva handelssjöfart är också enligt förslaget en riksangelägenhet. Likaså hör lagstiftningen om farleder som används för handelssjöfarten till rikets lagstiftningsbehörighet.”

Så uppfattat omfattar begreppet handelssjöfart i 27 § 13 punkten i självstyrelselagen inte ordningsvakter ombord på handelsfartyg, utan regleringen av dem hör till landskapets behörighet enligt 18 § 6 punkten. I sammanhanget kan även påpekas att regeringens förslag till lag om ordningsvakter samt vissa lagar som har samband med den (RP 148/1998 rd s. 8-9) utgår från att rikslagstiftningen om ordningsvakter inte gäller fartyg registrerade på Åland.

Jämlikt 27 § 1 och 2 punkterna i självstyrelselagen hör bl.a. avvikelser från grundlag och de medborgerliga rättigheterna till rikets behörighet. I landskapslagen har intagits ett flertal bestämmelser om tvångsåtgärder vilka inkräktar på de i 2 kap. i grundlagen angivna medborgerliga rättigheterna. Dessa bestämmelser överensstämmer i sak med motsvarande bestämmelser i rikets lag om ordningsvakter (FFS 533/1999, nedan rikslagen) och kan för vinnande av enhetlighet och överskådlighet jämlikt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Ålandsdelegationen konstaterar att enligt 11 § 2 mom. i landskapslagen får den som godkänts som ordningsvakt med stöd av 2a§ 2 mom. inte bära maktmedelsredskap i sina uppgifter. Det är uppenbarligen fråga om ett skrivfel, eftersom någon sådan paragraf inte finns i landskapslagen. Hänvisningen torde avse lagens 3 § 2 mom. Skrivfelet inverkar inte på behörighetsfördelningen.

I sista meningen i landskapslagens 3 § 2 mom. har intagits en hänvisning till villkor som ska uppfyllas enligt landskapslagens 13 § 2 eller 3 mom. En motsvarande bestämmelse finns visserligen i rikslagstiftningen, men av lagtexten är det svårt att utläsa vilka dessa villkor skulle bestå. Denna oklarhet inverkar dock inte på behörighetsfördelningen.

Landskapslagens 20 § 3 mom. berättigar landskapsregeringen och Ålands polismyndighet att, utan hinder av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet, få behövlig information om utövandet av ordningsövervakningsuppgifter, anordnandet av ordningsövervakningsutbildning och andra liknande omständigheter. Enligt 27 § 8 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om bolag och andra privaträttsliga

sammanslutningar. Bestämmelsen överensstämmer dock med motsvarande bestämmelse i 19 § 3 mom. i rikslagen, varför den med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen kan intas i landskapslagen.

Straffbestämmelserna i landskapslagens 27 § kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen.

Besvärshästämelsen i landskapslagens 28 § överensstämmer med 25 § i självstyrelselagen.

Landskapslagens 29 § reglerar de angelägenheter över vilka landskapsregeringen genom landskapsförordning kan utfärda närmare bestämmelser. Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen och självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som grundlagen uppställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser från grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning.

Ålandsdelegationen konstaterar att innehållet i delegeringen preciseras av den reglering som finns i landskapslagen. Dessutom kan landskapsregeringens normgivningsmakt endast gälla angelägenheter som utgör landskapsbehörighet. Landskapslagens 29 § 2 punkt berättigar landskapsregeringen att utfärda närmare bestämmelser om bl.a. i landskapslagens 9 § avsedd visitation. Bestämmelserna i landskapslagens 9 § om förutsättningarna för och genomförande av visitation är dock rätt ingående, varför de bestämmelser som kan införas härom i en landskapsförordning inte kan anses beröra grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Mot denna bakgrund utgör landskapslagens 29 § inte en behörighetsöverskridning. Ålandsdelegationen konstaterar att motsvarande delegeringsbestämmelser ingår i rikslagens 28 §.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen är dock beroende av att någon av de landskapslagar som innehåller

bestämmelser om när och hur ordningsvakter utses, även träder i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Olsson jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare